

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

5 юни 2014 година*

„Преюдициално запитване — Социална сигурност — Регламент (ЕО) № 883/2004 — Член 19, параграф 1 и член 20, параграфи 1 и 2 — Регламент (ЕО) № 987/2009 — Член 11 — Гражданин на държава членка, осигурен в държавата по пребиваване — Сериозно и внезапно заболяване по време на почивка в друга държава членка — Лице, принудено да остане единадесет години във втората държава поради заболяването си и възможността да получи специализирани медицински грижи в близост до мястото, където живее — Предоставяне на обезщетения в натура във втората държава — Понятия „пребиваване“ и „престой““

По дело C-255/13

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от High Court (Ирландия) с акт от 3 май 2013 г., постъпил в Съда на 13 май 2013 г., в рамките на производство по дело

I

срещу

Health Service Executive,

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: L. Bay Larsen, председател на състав, M. Safjan (докладчик), J. Malenovský, A. Prechal и K. Jürimäe, съдии,

генерален адвокат: N. Wahl,

секретар: L. Hewlett, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 29 януари 2014 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за I, от F. Callanan и L. McCann, SC, както и от G. Burke, barrister, упълномощени от C. Callanan, solicitor,
- за Health Service Executive, от S. Murphy, SC, упълномощен от Arthur Cox, solicitors,
- за Ирландия, от A. Joyce и E. Mc Phillips, в качеството на представители, подпомагани от G. Gilmore, barrister,

* Език на производството: английски.

- за гръцкото правителство, от Т. Papadourou, в качеството на представител,
- за нидерландското правителство, от М. Bulterman и С. Schillemans, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от D. Martin и J. Tomkin, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 20 март 2014 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 19, параграф 1 и член 20, параграфи 1 и 2 от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социална сигурност (ОВ L 166, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 82 и поправка в ОВ L 33, 2008 г., стр. 12).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между ирландския гражданин I и Health Service Executive (дирекция за общественото здравеопазване, наричана по-нататък „HSE“) по повод на отказа на последната да поднови за пореден път формуляр E 112 за покриване на разходите за лечението му в Германия.

Правна уредба

Регламент (ЕИО) № 1408/71

- 3 Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността (ОВ L 149, стр. 2; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 26) е заменен от Регламент № 883/2004.
- 4 Съгласно член 91 от него и член 97 от Регламент (ЕО) № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година за установяване процедурата за прилагане на Регламент (ЕО) № 883/2004 за координация на системите за социална сигурност (ОВ L 284, стр. 1) Регламент № 883/2004 започва да се прилага на 1 май 2010 г. и считано от тази дата е отменен Регламент № 1408/71.
- 5 Член 1 от Регламент № 1408/71 съдържа следните дефиниции:

„По смисъла на настоящия регламент:

[...]

з) „пребиваване“ означава обичайно пребиваване;

и) „престой“ означава временно пребиваване;

[...]“.

- 6 Параграф 1 от член 22 от Регламент № 1408/71, озаглавен „Престой извън територията на компетентната държава — завръщане или смяна на пребиваването в друга държава членка по време на болест или майчинство — необходимост от заминаване в друга държава членка за получаване на подходящо лечение“, гласи:

„Заето или самостоятелно заето лице, което отговаря на предвидените от законодателството на компетентната държава условия за придобиване на право на обезщетения, като при необходимост се вземат предвид разпоредбите на член 18, и:

- а) чието състояние налага необходимост от незабавни обезщетения по време на пребиваване на територията на друга държава членка;

или

- б) което, след като е придобило право на обезщетения за сметка на компетентната институция, е получило разрешение от тази институция да се завърне на територията на държавата членка, в която пребивава или да смени пребиваването си на територията на друга държава членка;

или

- в) което е получило разрешение от компетентната институция да отиде на територията на друга държава членка, за да получи подходящо за състоянието си лечение,

има право на:

- i) предоставяните от името на компетентната институция обезщетения в натура от институцията по мястото на престой или пребиваване, в съответствие с разпоредбите на прилаганото от тази институция законодателство, като осигурено при нея лице; въпреки това, продължителността на периода, през който се предоставят обезщетенията се урежда от законодателството на компетентната държава;
- ii) предоставяните от компетентната институция парични обезщетения, в съответствие с разпоредбите на прилаганото от нея законодателство. Въпреки това, по споразумение между компетентната институция и институцията по мястото на престой или пребиваване, такива обезщетения могат да се предоставят от последно спомената институция от името на първата посочена институция в съответствие с разпоредбите на законодателството на компетентната държава“.

Регламент (ЕИО) № 574/72

- 7 Регламент (ЕИО) № 574/72 на Съвета от 21 март 1972 година относно определяне на реда за прилагане на Регламент (ЕИО) № 1408/71 (ОВ L 74, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 74) е заменен от Регламент № 987/2009, който съгласно член 97 от него започва да се прилага на 1 май 2010 г.

- 8 Параграф 1 от член 21 от Регламент № 574/72, озаглавен „Обезщетения в натура в случай на престой в държава членка, различна от компетентната държава — други заети лица, освен включените в приложното поле на член 20 от регламента за прилагане, или самостоятелно заети лица“, гласи:

„За да получава обезщетения в натура съгласно член 22, параграф 1, буква а), i) от регламента [№ 1408/71] [...], заето или самостоятелно заето лице представя на институцията по мястото на престой заверено удостоверение, в което се посочва, че лицето има право на обезщетения в натура. При необходимост, в това заверено удостоверение, което се издава от компетентната институция по искане на заинтересованото лице, по възможност преди да напусне територията на държавата членка, в която пребивава, по-конкретно се посочва максималният период, през който могат да се отпускат обезщетения в натура съгласно законодателството на компетентната държава. Ако заинтересованото лице не представи посоченото заверено удостоверение, институцията по мястото на престой го получава от компетентната институция“.

- 9 На основание член 2, параграф 1 от Регламент № 574/72 Административната комисия за социална сигурност на работниците мигранти, предвидена в член 80 от Регламент № 1408/71, одобрява образец на удостоверението за прилагане на член 22, параграф 1, буква а), подточка i) от този регламент, а именно формуляр E 111. Считано от 1 юни 2004 г., този формуляр е заменен от европейската здравноосигурителна карта.
- 10 Освен това посочената административна комисия одобрява образец на удостоверението за прилагане на член 22, параграф 1, буква в), подточка i) от този регламент, а именно формуляр E 112. Считано от 1 май 2010 г., този формуляр е заменен от формуляр S 2.

Регламент № 883/2004

- 11 Съображения 3 и 15 от Регламент № 883/2004 гласят, както следва:

„(3) [Регламент № 1408/71] е изменян и осъвременяван многократно, за да се вземе предвид не само развитието на равнище на Общността, включително решенията на Съда на Европейските общности, но също и промените в законодателството на национално ниво. Такива фактори изиграха своята роля за усложняването и утежняването на правилата за координация на Общността. Поради това, заменянето на тези правила, като се модернизират и опростяват, е от основно значение за постигане на целта за свободното движение на лица.

[...]

(15) Необходимо е лицата, които се движат в Общността, да бъдат подчинени на схемата за социална сигурност само на една отделна държава членка, за да се избегне съвпадане на приложимите разпоредби на националното законодателство и усложненията, които биха могли да възникнат от това“.

- 12 Член 1 от Регламент № 883/2004, озаглавен „Определения“, гласи:

„За целите на настоящия регламент:

[...]

- й) „пребиваване“ означава мястото, където лицето обичайно пребивава;
- к) „престой“ означава временно пребиваване;

[...]

ха) „Обезщетения в натура“ означава:

- i) за целите на дял III, глава 1 (обезщетенията за болест, за майчинство и съответните им обезщетения за гледане на малко дете от бащата) обезщетения в натура, предвидени в законодателството на държава членка, които са предназначени да осигурят, предоставят, изплатят директно или възстановят разходите за медицинско обслужване и свързаните с него продукти и услуги. Това включва обезщетения в натура за дългосрочна грижа;

[...]“.

- 13 Параграфи 1 и 3 от член 11 от посочения регламент, озаглавен „Определяне на приложимото законодателство“, предвиждат:

„1. Лицата, за които се прилага настоящият регламент, са подчинени на законодателството само на една държава членка. Това законодателство се определя в съответствие с настоящия дял.

[...]

3. [Без да се засягат] членове 12—16:

- a) спрямо лице, осъществяващо дейност като наето или като самостоятелно заето лице в една държава членка се прилага законодателството на тази държава членка;
- б) държавен служител е подчинен на законодателството на държавата членка, което се прилага спрямо наелата го на работа администрация;
- в) спрямо лице, получаващо обезщетения за безработица в съответствие с член 65 съгласно законодателството на държавата членка по пребиваване, се прилага законодателството на тази държава членка;
- г) спрямо лице, повикано за отбиване на редовна служба или на подготовка във въоръжените сили или на гражданска служба в държава членка, се прилага законодателството на тази държава членка;
- д) всяко друго лице, към което букви а)—г) не се прилагат, е подчинено на законодателството на държавата членка по пребиваване, без да се засягат [други] разпоредби на настоящия регламент, гарантиращи му обезщетения съгласно законодателството на една или повече други държави членки“.

- 14 Членове 19 и 20 от същия регламент са включени в дял III от него, озаглавен „Специални разпоредби относно различните категории обезщетения“, и се намират в глава 1 от този дял, уреждащ обезщетенията за болест, за гледане на малко дете от майката и приравнените обезщетения за гледане на малко дете от бащата.

- 15 Параграф 1 от член 19 от Регламент № 883/2004, озаглавен „Престой извън компетентната държава членка“, гласи:

„[...] осигуреното лице и членовете на неговото семейство, които имат престой в държава членка, различна от компетентната държава членка, имат право на обезщетения в натура, които са необходими по медицински причини по време на престоя им, като имат предвид същността на обезщетенията и очакваната продължителност на престоя. Тези обезщетения се предоставят

от името на компетентната институция, от институцията по мястото на престой в съответствие с разпоредбите на прилаганото от тази институция законодателство, като на осигурени към посоченото законодателство“.

- 16 Параграфи 1 и 2 от член 20 от посочения регламент, озаглавен „Придвижване с цел получаване на обезщетения в натура — Разрешение за получаване на подходящо лечение извън държавата членка по пребиваване“, гласят следното:

„1. Освен ако друго не е предвидено в настоящия регламент, осигуреното лице, което се придвижва до друга държава членка с цел получаване на обезщетение в натура по време на престоя си там, иска разрешение от компетентната институция.

2. Осигурено лице, което е получило разрешение от компетентната институция да замине за друга държава членка с цел получаване подходящо за състоянието му лечение, получава обезщетенията в натура, предоставени от името на компетентната институция, от институцията по мястото на престоя, в съответствие с разпоредбите на прилаганото от нея законодателство като на осигурено съгласно посоченото законодателство лице. Разрешението се дава, когато въпросното лечение е сред обезщетенията, предвидени от законодателството в държавата членка, в която пребивава съответното лице и в която то не може да получи това лечение в срока, който е оправдан от медицинска гледна точка, като се вземе предвид неговото текущо здравословно състояние и вероятното развитие на неговото заболяване“.

Регламент № 987/2009

- 17 Съгласно съображение 11 от Регламент № 987/2009:

„Държавите членки следва да си сътрудничат за определяне мястото на пребиваване на лицата, за които се прилагат настоящият регламент и Регламент [...] № 883/2004 и, в случай на спор, да вземат предвид всички приложими критерии за разрешаване на въпроса. Държавите членки могат [да] включат критериите, посочени в съответния член на настоящия регламент“.

- 18 Член 11 от посочения регламент, озаглавен „Елементи за определяне на пребиваването“, гласи следното:

„1. При различия в становищата на институциите на две или повече държави членки относно определяне на пребиваването на лице, за което се прилага [...] регламент [№ 883/2004], тези институции установяват с взаимно съгласие центъра на интересите на съответното лице въз основа на цялостна оценка на наличната и информацията относно релевантните факти, които може по целесъобразност да включват:

- a) продължителността и непрекъснатото пребиваване на територията на съответните държави членки;
- b) положението на лицето, включително:
 - i) естеството и специфичните характеристики на упражняваната дейност, по-специално мястото, където обичайно се упражнява тази дейност, постоянният характер на дейността и продължителността на всеки договор за заетост;
 - ii) семейното положение и роднинските връзки на лицето;
 - iii) упражняването на неплатена дейност;

- iv) когато става въпрос за студенти, източникът на техните доходи;
- v) жилищното положение на лицето, по-специално доколко е постоянен характерът му;
- vi) държавата членка, в която се счита, че лицето пребивава за целите на данъчното облагане.

2. Когато съобразяването на различните критерии, основаващи се на приложимите факти, посочени в параграф 1, не води до постигане на съгласие между съответните институции, намерението на лицето, което произтича от тези факти и обстоятелства, особено причините за преместването на лицето, се приемат за решаващи при определяне на действителното място на пребиваване на това лице“.

- 19 Съгласно точка 5 от Решение на Административната комисия за координация на системите на социална сигурност № Н1 от 12 юни 2009 г. относно рамката за прехода от регламенти (ЕИО) № 1408/71 и (ЕИО) № 574/72 на Съвета към регламенти (ЕО) № 883/2004 и (ЕО) № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета и прилагането на решенията и препоръките на Административната комисия за координация на системите за социална сигурност (ОВ С 106, 2010 г. стр. 13):

„Документите, необходими за прилагането на регламенти [...] № 1408/71 и [...] № 574/72 (а именно Е-формуляри, Европейските здравноосигурителни карти и удостоверенията за временно заместване), издадени от компетентните институции, власти и други органи на държавите членки преди датата на влизане в сила на Регламент [...] № 883/2004 и Регламент [...] № 987/2009, продължават да са валидни (независимо от това, че препращат към регламенти [...] № 1408/71 и [...] № 574/72) и се взимат предвид от институциите, властите и другите органи на останалите държави членки дори и след тази дата, докато изтече собственият им срок на валидност или докато бъдат оттеглени или заменени с документи, издадени или предадени по силата на Регламент [...] № 883/2004 и Регламент [...] № 987/2009“.

- 20 Съгласно член 6 от него посоченото решение се прилага от датата на влизане в сила на Регламент № 987/2009, тоест от 1 май 2010 г.

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

- 21 От акта за преюдициално запитване и представената на Съда преписка се установява, че I е 56-годишен ирландски гражданин, който е работил както в Ирландия, така и в Обединеното кралство.
- 22 През август 2002 г., докато пребивава в Ирландия, I заминава в Германия, за да прекара своята почивка с партньорката си г-жа В., румънска гражданка. По време на почивката I е приет по спешност в Universitätsklinikum Düsseldorf (Германия), където е установено, че е претърпял рядко срещания двустранен инфаркт на мозъчния ствол. Оттогава той страда от тежка квадриплегия и загуба на двигателните функции.
- 23 Скоро след настъпване на посоченото заболяване е установено, че I страда от генетична мутация, която се отразява неблагоприятно върху състава на кръвта му. Освен това след началото на главното производство му е поставена диагноза рак, за който също е лекуван.

- 24 Поради тежкото му здравословно състояние от август 2002 г. I е под постоянно наблюдение и получава постоянни грижи от лекарите специалисти на Universitätsklinikum Düsseldorf. Той е постоянно в инвалидна количка. След изписването му от болницата през 2003 г. I живее в Дюселдорф с г-жа В., която се грижи за него. Те живеят под наем в апартамент, пригоден за използване на инвалидна количка.
- 25 I иска от ирландския министър на социалната закрила да му бъде отпусната помощ за лице с увреждания, което първоначално му е отказано с мотива, че обичайното му местопребиваване не е в Ирландия. През 2008 г. той започва съдебно производство, което приключва със споразумение. Тогава посоченият министър преразглежда решението си и уважава молбата на I, който от този момент получава такава помощ. Според запитващата юрисдикция тази помощ трябва да се счита за парично обезщетение, което съгласно приложимите регламенти на Съюза в областта на социалната сигурност Ирландия може законосъобразно да предоставя само на лицата, пребиваващи в тази държава членка.
- 26 I получава и малка пенсия за осигурителен стаж, отпусната от Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия за това, че по-рано е работил в тази държава членка. Той не получава никакви помощи и обезщетения в Германия.
- 27 От своя страна г-жа В., която е работила в Германия, се съгласява да бъде освободена от работа през 2004 г., за да се грижи постоянно за I. Тя получава обезщетение за безработица от Федерална република Германия. Според акта за преюдициално запитване освен това тя е поискала да ѝ бъде отпуснат германският еквивалент на добавка за чужда помощ, която в Германия се поема от здравната осигуровка на лицето, на което се оказва помощта. Това искане е отхвърлено с мотиви, че I е лице, пребиваващо в Ирландия, и че ирландската схема за социална сигурност не предвижда подобна добавка.
- 28 Запитващата юрисдикция посочва, че макар да е дълбоко признателен на германското здравеопазване, I е принуден да живее в Германия поради здравословното си състояние и необходимостта от постоянно лечение. В това отношение запитващата юрисдикция изтъква, че връзките, които I е установил с Федерална република Германия, са слаби. Според тази юрисдикция той няма банкова сметка в Германия и не притежава никакво недвижимо имущество в тази държава членка, но за сметка на това разполага със сметка в ирландска банка и поддържа редовна връзка с двете си деца, родени съответно през 1991 г. и 1994 г., които живеят в Ирландия. I не говори немски език и не е правил опити да се интегрира в Германия.
- 29 В акта за преюдициално запитване се уточнява, че I би желал да се завърне в Ирландия, което предполага да са изпълнени редица условия, сред които той да е в състояние да пътува, да има възможност да получи лечение, еквивалентно на това в Германия, и по-специално, да разполага с жилище, пригодено за използване на инвалидна количка. Ако всички тези условия са налице, г-жа В. ще го придружи в Ирландия.
- 30 След като заболява, I успява няколко пъти да пътува в чужбина, но тези пътувания са кратки и протичат под медицинско наблюдение. Така през 2004 г. той пътува до Лисабон (Португалия), за да изнесе лекция. Той пътува няколко пъти и до Ирландия, последно през 2009 г. Тези пътувания са затруднени от проблемите, свързани с достъпа до летищата на лице с толкова тежки увреждания. Страните в главното производство са съгласни, че за I на практика е невъзможно да пътува до Ирландия, поне не с редовните авиолинии.
- 31 Разходите във връзка със здравните грижи за I в Германия първоначално се покриват съгласно издаден от Ирландия формуляр E 111, отнасящ се до случая, в който състоянието на осигуреното лице налага незабавно предоставяне на обезщетения по време на престой в държава членка, различна от тази по пребиваването му. Понастоящем този формуляр е предвиден в член 19 от Регламент № 883/2004.

- 32 През март 2003 г. HSE променя статута на I, като от този момент нататък му издава формуляр E 112. Така той получава разрешение от компетентната институция да отиде на територията на друга държава членка, за да получи там подходящо за състоянието си лечение. От този момент нататък посоченият формуляр, понастоящем предвиден в член 20 от Регламент № 883/2004, е подновяван около двадесет пъти.
- 33 На 25 ноември 2011 г. HSE отказва поисканото от I поредно подновяване на формуляр E 112 с мотива, че той вече пребивава във Федерална република Германия. На 5 декември 2011 г. I сезира High Court с искане HSE да бъде задължена да продължи да му издава този формуляр.
- 34 HSE посочва, че предвид твърде особеното положение на I ще продължи да поема, без да иска заплащане, разходите за полаганите за него грижи, като издаде формуляр E 106, отнасящ се до правото на лицата, пребиваващи в държава, различна от компетентната, на обезщетения в натура от осигуровката за болест и майчинство.
- 35 Запитващата юрисдикция счита, че не е ясно дали при прилагане на правната уредба на Съюза относно лечението в чужбина, когато осигуреното лице е принудено да остане в държава членка поради изключително тежкото си здравословно състояние, може да се приеме, че е налице „престой“ по смисъла на член 19 или член 20 от Регламент № 883/2004.
- 36 Посочената юрисдикция счита, че макар според много от критериите по член 11 от Регламент № 987/2009 да е възможно да се приеме обратното, като се имат предвид както непосредствената, така и крайната цел на този член, все пак следва да се приеме, че е налице престой на I в Германия.
- 37 При тези условия High Court решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:
- „Трябва ли осигурен гражданин на държава членка („първата държава членка“), който е тежко болен в продължение на единадесет години в резултат на сериозно заболяване, проявило се за първи път, докато лицето пребивава в първата държава членка, но е на почивка в друга държава членка („втората държава членка“), да се счита, че „има престой“ в тази втора държава членка за този период за целта или на член 19, параграф 1, или, алтернативно, на член 20, параграфи 1 и 2 от Регламент [...] № 883/2004, когато въпросното лице е било действително принудено, поради сериозното си заболяване и удобството да ползва специализирани медицински грижи наблизко, да остане физически в тази държава членка за този период?“.
- 38 С писмо от 15 май 2014 г. запитващата юрисдикция уведомява Съда, че на 7 април 2014 г. I е починал. Със същото писмо тя посочва, че поддържа въпроса си, тъй като отговорът ѝ е нужен за целите на националното производство. При тези обстоятелства на въпроса, поставен от High Court, следва да бъде даден отговор.

По преюдициалния въпрос

- 39 С въпроса си запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали член 1, букви й) и к) от Регламент № 883/2004 трябва да се тълкува в смисъл, че за целите на член 19, параграф 1 или член 20, параграфи 1 и 2 от този регламент, когато гражданин на Съюза, който пребивава в една държава членка, заболее сериозно и внезапно по време на почивка в друга държава членка и се окаже принуден да остане единадесет години в тази държава поради заболяването си и възможността да получи специализирано лечение в близост до мястото, където живее, следва да се счита, че е налице „престой“ на този гражданин в последната държава членка.

- 40 Най-напред следва да се напомни, че според постоянната съдебна практика Регламент № 1408/71 е въвел система за координиране на националните схеми за социална сигурност и в дял II от него е установил правила за определяне на приложимото законодателство. Целта на тези правила е била не само да не се допусне заинтересованите лица да се окажат без социалноосигурителна защита поради липса на приложимо към тях законодателство, но и те да се подчиняват на схемата за социална сигурност на една-единствена държава членка, за да се избегне припокриване на приложимите национални законодателства и усложненията, които биха могли да произтекат от това (вж. в този смисъл решение Wencel, C-589/10, EU:C:2013:303, т. 45 и 46, както и цитираната съдебна практика).
- 41 Макар непосредствената цел на Регламент № 883/2004, посочена в съображение 3 от него, да е модернизирването и опростяването на правилата за координиране на националните законодателства в областта на социалната сигурност, неговите крайни цели остават същите като на Регламент № 1408/71.
- 42 В това отношение установената от Регламент № 1408/71 система използва местопребиваването като фактор за привръзка с оглед на определянето на приложимото законодателство (вж. в този смисъл решение Wencel, EU:C:2013:303, т. 48). Същото важи за Регламент № 883/2004.
- 43 Съгласно член 1, буква й) от Регламент № 883/2004 „пребиваване“ означава мястото, където лицето обичайно пребивава. Това понятие има присъщо на правото на Съюза самостоятелно значение (вж. по аналогия решение Swaddling, C-90/97, EU:C:1999:96, т. 28).
- 44 Както Съдът вече е приел във връзка с Регламент № 1408/71, когато правното положение на едно лице може да попадне в обхвата на законодателството на няколко държави членки, понятието за държава членка, в която пребивава лицето, визира държавата, в която то обичайно пребивава и където е и обичайният център на интересите му (вж. решения Hakenberg, 13/73, EU:C:1973:92, т. 32, Swaddling, EU:C:1999:96, т. 29 и Wencel, EU:C:2013:303, т. 49).
- 45 В този контекст по-специално трябва да се отчитат семейното положение на съответното лице, причините, които са го подтикнали да се премести, продължителността и непрекъснатостта на неговото пребиваване, фактът, когато случаят е такъв, че то е трайно заето, и неговото намерение, което се извежда от всички обстоятелства (вж. в този смисъл решения Knoch, C-102/91, EU:C:1992:303, т. 23 и Swaddling, EU:C:1999:96, т. 29).
- 46 Установеният от съдебната практика списък с обстоятелствата, които трябва да се вземат предвид при определяне на местопребиваването на лицето, понастоящем е нормативно закрепен в член 11 от Регламент № 987/2009. Както посочва генералният адвокат в точка 32 от заключението си, списъкът не е изчерпателен и не е установен йерархичен ред на обстоятелствата, посочени в параграф 1 от този член.
- 47 От изложеното следва, че за нуждите на прилагането на Регламент № 883/2004 лицето не може да има едновременно две места на обичайно пребиваване на територията на две различни държави членки (вж. в този смисъл решение Wencel, EU:C:2013:303, т. 51), като се има предвид, че според този регламент местопребиваването на осигуреното лице задължително е различно от мястото му на престой.
- 48 В това отношение, след като местопребиваването на осигурено лице следва да се определя въз основа на съвкупност от обстоятелства, сам по себе си фактът, че лицето е останало, дори за дълъг период и непрекъснато, в дадена държава членка, не означава непременно, че то пребивава в тази държава по смисъла на член 1, буква й) от Регламент № 883/2004.

- 49 Всъщност продължителността на пребиваването в държавата, където се иска предоставянето на обезщетение, не може да се счита за компонент на понятието „пребиваване“ по смисъла на Регламент № 1408/71 (вж. в този смисъл решение Swaddling, EU:C:1999:96, т. 30).
- 50 Вярно е, че член 1, буква к) от Регламент № 883/2004 определя понятието „престой“ като „временно“ пребиваване. Както посочва генералният адвокат в точки 43—46 от заключението си, такъв „престой“ не е задължително посещение с кратка продължителност.
- 51 Всъщност, от една страна, както следва от текста на член 1, буква ха), подточка i) от Регламент № 883/2004, членове 19 и 20 от този регламент се прилагат за обезщетения в натура, които включват обезщетенията за „дългосрочна грижа“. Следователно може да се счита, че е налице престой в друга държава членка, дори ако лицето получава обезщетения в тази държава през дълъг период.
- 52 От друга страна, докато член 22, параграф 1, подточка i) от Регламент № 1408/71 предвижда, че продължителността на периода, през който се предоставят обезщетенията, се урежда от законодателството на компетентната държава, това правило вече не фигурира в член 19, параграф 1, нито в член 20, параграфи 1 и 2 от Регламент № 883/2004, които по същество заместват посочения член 22, параграф 1, букви а)—и).
- 53 Само по себе си обстоятелството, че I е останал единадесет години в Германия, като такава не е достатъчно, за да се приеме, че той вече пребивава в тази държава членка.
- 54 Всъщност, за да определи обичайния център на интересите на I, запитващата юрисдикция трябва да вземе предвид всички релевантни критерии, и по-специално посочените в член 11, параграф 1 от Регламент № 987/2009, също както и, съгласно параграф 2 от този член, намерението на лицето относно това кое всъщност да е местопребиваването му. Това намерение трябва да се прецени с оглед на фактите и обективните условия в случая, разглеждан в главното производство, тъй като простото заявяване на намерение за пребиваване на определено място само по себе си не е достатъчно за целите на прилагането на посочения параграф 2.
- 55 Въпреки че в рамките на преюдициално производство националната юрисдикция е тази, която в крайна сметка трябва да прецени фактите, Съдът, от когото се иска да предостави полезни отговори на националния съд, е компетентен да даде указания, изведени от преписката по главното производство и от представените пред него становища, които да позволят на запитващата юрисдикция да се произнесе (вж. в този смисъл решения Brunnhofer, C-381/99, EU:C:2001:358, т. 65 и Alakor Gabonatermelő és Forgalmazó, C-191/12, EU:C:2013:315, т. 31).
- 56 Едно от обстоятелствата, които запитващата юрисдикция трябва да вземе предвид за целите на прилагането на член 1, букви й) и к) от Регламент № 883/2004, е по-специално това, че I е останал в Германия за такъв дълъг период не по свой избор, тъй като, както е посочено в самия въпрос, той е принуден да остане там „поради сериозното си заболяване и удобството да ползва специализирани медицински грижи наблизо“.
- 57 В случая запитващата юрисдикция е тази, която трябва да провери, като вземе предвид обстоятелствата по главното производство, дали I е бил в състояние да пътува и дали е можел да получи в Ирландия медицински грижи, еквивалентни на получаваните в Германия.
- 58 Освен обстоятелствата, изложени в акта за преюдициално запитване, следва да се има предвид и изтъкнатото от I в съдебното заседание в отговор на поставен от Съда въпрос, че няма никаква връзка с германската данъчна система и че местопребиваването му за целите на данъчното

облагане е в Ирландия, макар да не плаща там данъци, тъй като няма никакви доходи с изключение на изплащана от Ирландия помощ за лице с увреждания и изплащана от Обединеното кралство малка пенсия.

- 59 С оглед на всички гореизложени съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че член 1, букви й) и к) от Регламент № 883/2003 трябва да се тълкува в смисъл, че за целите на член 19, параграф 1 или член 20, параграфи 1 и 2 от този регламент, когато гражданин на Съюза, който пребивава в една държава членка, заболее сериозно и внезапно по време на почивка в друга държава членка и се окаже принуден да остане единадесет години в тази държава поради заболяването си и възможността да получи специализирани медицински грижи в близост до мястото, където живее, следва да се счита, че е налице „престой“ на този гражданин в последната държава членка, ако обичайният център на интересите му е в първата държава членка. Националната юрисдикция е тази, която трябва да определи кой е обичайният център на интересите на този гражданин, като прецени всички относими обстоятелства и вземе предвид неговото намерение, изведено от тези обстоятелства, при което не може единствено въз основа на факта, че посоченият гражданин е останал дълго време във втората държава членка, взет като такъв и сам по себе си, да приеме, че той пребивава в тази държава.

По съдебните разноски

- 60 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

Член 1, букви й) и к) от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социална сигурност трябва да се тълкува в смисъл, че за целите на член 19, параграф 1 или член 20, параграфи 1 и 2 от този регламент, когато гражданин на Съюза, който пребивава в една държава членка, заболее сериозно и внезапно по време на почивка в друга държава членка и се окаже принуден да остане единадесет години в тази държава поради заболяването си и възможността да получи специализирани медицински грижи в близост до мястото, където живее, следва да се счита, че е налице „престой“ на този гражданин в последната държава членка, ако обичайният център на интересите му е в първата държава членка. Националната юрисдикция е тази, която трябва да определи кой е обичайният център на интересите на този гражданин, като прецени всички относими обстоятелства и вземе предвид неговото намерение, изведено от тези обстоятелства, при което не може единствено въз основа на факта, че посоченият гражданин е останал дълго време във втората държава членка, взет като такъв и сам по себе си, да приеме, че той пребивава в тази държава.

Подписи